

Anonimizuota versija

Vertimas

C-321/24-1

Byla C-321/24

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2024 m. balandžio 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal Judiciaire de Paris (Prancūzija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. balandžio 4 d.

Pareiškėja:

BC

Atsakovė:

S. C. P. Attal et Associés

TRIBUNAL JUDICIAIRE DE PARIS (PARYŽIAUS PIRMOSIOS
INSTANCIJOS TEISMAS)

Bylinėjimosi išlaidų patikrinimas

<...>

PRELIMINARI NUTARTIS PRIEŠ PRIIMANT SPRENDIMĄ

MOKESTINIŲ BYLŲ TEISĖJA

paskelbta 2024 m. balandžio 4 d.

IEŠKOVĖ

BC

<...> 75005 PARYŽIUS

LT

Stojanti prieš teismą

ATSAKOVĖ

S.C.P. ATTAL & ASSOCIES

<...> 75008 PARYŽIUS

<...>

NUTARTI

I – Glaustas ginčo dalyko aprašymas

- 1 Prancūzijos pilietė XY mirė 2020 m. liepos 29 d. Belgijoje, kur buvo jos įprastinė gyvenamoji vieta.
- 2 Savo teisių perėmėja ji paskyrė savo seserį BC, Prancūzijos pilietę, Prancūzijos rezidentę mokesčių tikslais, gyvenančią Prancūzijoje.
- 3 XY palikimą sudaro kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas, esantis Belgijoje ir Prancūzijoje.
- 4 2020 m. spalio 12 d. Iklio (Belgija) notaras J.-P. Marchant pradėjo nagrinėti paveldėjimo bylą. Tą pačią dieną jis parengė paveldėjimo aktą.
- 5 Paryžiaus (Prancūzija) notarų bendrovės *SCP ATTAL & Associés* buvo paprašyta parengti paveldėjimo Prancūzijoje deklaraciją.
- 6 2021 m. kovo 2 d. BC sumokėjo 15 300 EUR Prancūzijos notaro atlyginimo avansą, apskaičiuotą remiantis viso deklaruotino paveldimo bendrojo turto, esančio Prancūzijoje ir Belgijoje, įverčiu, t. y. 2 750 000 EUR.
- 7 Paveldėjimo Prancūzijoje deklaracija buvo pasirašyta 2021 m. kovo 18 d. ir 2021 m. kovo 23 d. pateikta kompetentingai registracijos tarnybai.
- 8 2021 m. balandžio 24 d. Belgijos notaras J.-P. Marchant parengė paveldėjimo Belgijoje deklaraciją, į kurią buvo įtrauktas visas Prancūzijoje ir Belgijoje esantis turtas.
- 9 BC sumokėjo Belgijos notaro atlyginimą, lygų 16 621,30 EUR be mokesčių, apskaičiuotą atsižvelgiant į visą jo nurodytą paveldimą bendrąjį turtą, t. y. 2 838 422,41 EUR.
- 10 Prancūzijos notaras kreipėsi į *Tribunal judiciaire de Paris* (Paryžiaus pirmosios instancijos teismas) kanclerį siekdamas gauti išlaidų patikrinimo pažymą, kad galėtų sumokėti mokesčius nuo savo užmokesčio, kurį sudarė atlyginimas,

apskaičiuotas atsižvelgiant į visą Prancūzijoje deklaruotą bendrąjį turta, t. y. 2 716 652,41 EUR, ir į išlaidų sumą, lygią 14 177,60 EUR.

- 11 2022 m. liepos 20 d. *Tribunal judiciaire de Paris* kancleris parengė bylinėjimosi išlaidų patikrinimo pažymą, kurioje apskaičiavo, jog jų suma yra lygi 14 052,61 EUR, neįtraukdamas tik kopijavimo išlaidų ir atsižvelgdamas į atlyginimą, kurį Prancūzijos notaras apskaičiavo nuo viso paveldimo bendrojo turto.
- 12 BC užginčijo bylinėjimosi išlaidų patikrinimo pažymą registruotu laišku su gavimo patvirtinimo prašymu, kurį *Tribunal judiciaire de Paris* gavo 2022 m. birželio 24 d.
- 13 Išsiuntus kelis raštus, kuriuose buvo prašoma pateikti pastabas, bylos šalys buvo pakviestos į 2023 m. rugsėjo 28 d. posėdį.
- 14 Bylos nagrinėjimas buvo atidėtas iki 2023 m. gruodžio 7 d. posėdžio, kuriame BC dalyvavo asmeniškai, o *SCP ATTAL & Associés* atstovavo jos advokatas.
- 15 1. BC daro nuorodą į savo raštus ir prašo panaikinti bylinėjimosi išlaidų patikrinimo pažymą bei išduoti naują pažymą, kurioje Prancūzijos notaro atlyginimas būtų apskaičiuotas pagal 660 331,87 EUR bazę, kurią sudaro tik Prancūzijoje esančio bendrojo turto dalis. Taigi ji prašo sugrąžinti avansu sumokėto mokesčio skirtumą.
 15. 2. Ji nurodo du pagrindus:
 - a) notaro atlyginimo apskaičiavimo bazė turi būti tapati mokesčių apskaičiavimo bazei; vis dėlto, pagal 1959 m. sausio 20 d. Prancūzijos ir Belgijos sutartį, mokesčio bazę Prancūzijoje sudaro tik Prancūzijoje esančio turto vertė,
 - b) Prancūzijos notaro užmokestis, apskaičiuojamas nuo viso paveldimo bendrojo turto, neatsižvelgiant į Belgijos notaro, kuris pagal teritorinio teisingumo taisykles yra kompetentingas nagrinėti palikimą pagal velionės įprastinę gyvenamąją vietą Belgijoje, užmokestį, kuris irgi apskaičiuojamas atsižvelgiant į visą paveldimą bendrąjį turta, yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 63 straipsnyje numatyto laisvo kapitalo judėjimo apribojimas, nes dėl jo sumažėja paveldimo turto vertė.
 15. 3. BC ginčija ne principą, pagal kurį apskaičiuojamas Prancūzijos notaro užmokestis už paveldėjimo deklaraciją, o tik šio užmokesčio bazę, taigi ir jo dydį. Ji, beje, sumokėjo už kitus Prancūzijos notaro atliktus veiksmus, pavyzdžiui, nuosavybės liudijimų parengimą, ir to ji neginčija.
- 16 1. *SCP ATTAL & Associés* daro nuorodą į savo raštus ir prašo patvirtinti pažymą bei pridėti atmetą 124,99 EUR sumą su mokesčiais, t. y. 14 177,60 EUR bendrą mokėtiną sumą su mokesčiais. Be to, ji prašo priteisti 2 400 EUR bylinėjimosi išlaidų.

16. 2. Ji laikosi nuomonės, kad:

- a) jos atlyginimo bazė turi apimti visą paveldimą turtą, esantį Prancūzijoje ar kitose valstybėse,
- b) iš tikrųjų mokesčių bazę sudaro visas paveldimas turtas, esantis Prancūzijoje ar kitoje valstybėje, bet pagal Prancūzijos ir Belgijos sutartį mokestis mokamas tik už Prancūzijoje esantį turtą,
- c) jos tarnybinis atlyginimas, apskaičiuotas pagal viso Prancūzijoje ir Belgijoje esančio paveldimo bendrojo turto vertę, yra mokėtinas.

17 17.1. Byla buvo pradėta svarstyti 2024 m. sausio 11 d.; jos svarstymas buvo pratęstas iki 2024 m. vasario 29 d., siekiant paprašyti šalių pateikti pastabas dėl galimo prejudicinio klausimo, susijusio su BC nurodytu SESV 63 straipsnio pažeidimu.

17. 2. BC pastabas pateikė 2024 m. vasario 15 d. gautu elektroninio pašto pranešimu, kuriame ji pritarė prejudicinio klausimo pateikimui, nes teisėta kelti klausimą dėl dvigubos finansinės naštos, kurią sudaro užmokestis abiem notarams, atitiktis Europos Sąjungos teisei.

17. 3. 2028 m. vasario 28 d. elektroninio pašto pranešime *SCP ATTAL & Associés* nurodė, kad pastabų neturi, ir paprašė tik nepriteisti jai galimų išlaidų, susijusių su prejudiciniu klausimu, nes laikosi nuomonės, jog prašymas būtų teikiamas ne jos iniciatyva.

18 Svarstymai buvo pratęsti iki 2024 m. balandžio 4 d.

II- Taikytinos nacionalinės teisės nuostatos ir jurisprudencija

Procesinės teisės nuostatos dėl kreipimosi į teismą

19 Mokestinių bylų teisėjas yra teismo pirmininkas arba jo paskirtas teisėjas. Jis yra kompetentingas spręsti ginčus dėl išlaidų patikrinimo pažymų, išvardytų *Code de procédure civile* (Civilinio proceso kodeksas) 695 straipsnyje, laikydamasis to paties kodekso 704–718 straipsniuose numatytos procedūros. Jis taip pat yra kompetentingas priimti sprendimus dėl ginčų, susijusių su teisingumo sistemos arba valstybės ir ministerijų pareigūnų honorarais, pagal Civilinio proceso kodekso 719–721 straipsniuose numatytą procedūrą, kurioje numatyta galimybė tiesiogiai kreiptis į teismą.

20 Notaras yra valstybės ir ministerijos pareigūnas, kurio statusas nustatytas *Ordonnance no45-2590 du 2 novembre 1945 relative au statut du notariat* (1945 m. lapkričio 2 d. Nutarimas Nr. 45-2590 dėl notarų statuso).

21 *Code de commerce* (Prekybos kodeksas) L444-1 straipsnyje nustatyta, kad notaro užmokestį gali sudaryti:

- atlyginimas, t. y. reguliuojamas įkainis, teisės akte nustatytas už veiksmą, kurį teisingumo sistemos pareigūnas atlieka įgyvendindamas turimą išimtinę teisę,
 - honoraras, laisvai sutartas su klientu, mokamas už paslaugas, kurias teisingumo sistemos pareigūnas teikia kartu su kitų profesijų atstovais.
- 22 Notaro atliekami veiksmai, už kuriuos mokamas atlyginimas, išvardyti prie Prekybos kodekso R444-3 straipsnio 1° punkto pridėtoje 5 lentelėje.
 - 23 Notaras taip gali reikalauti, kad jam būtų atlygintos jo patirtos išlaidos ir jo avansu sumokėtos sumos atsižvelgiant į faktiškai išleistas sumas arba pagal Prekybos kodekso R444-12 straipsnyje nustatytą fiksuotą normą. Šios išlaidos ir avansu sumokėtos sumos yra numatytos 4-8 priedo 6° straipsnyje, darant nuorodą į Prekybos kodekso R444-3 straipsnio 2° punktą.
 - 24 Pagal Civilinio proceso kodekso 695 straipsnio 6 punktą atlyginimas yra bylinėjimosi išlaidos, kaip ir avansu sumokėtos sumos, kurių įkainiai nustatomi pagal to paties straipsnio 5 punktą.
 - 25 Kilus su bylinėjimosi išlaidomis susijusių sunkumų, bylos šalys arba teisingumo sistemos pareigūnas gali kreiptis į kompetentingo teismo kanclerį, kuris patikrina bylinėjimosi išlaidų sumą ir išduoda jų patikrinimo pažymą pagal Civilinio proceso kodekso 704 ir 705 straipsnius. Kompetentingas teismas skiriamas pagal Civilinio kodekso 52 straipsnį: tai yra arba teismas, kuriam nurodomos su tam tikra byla susijusios išlaidos, arba teismas, kuriam priskirtoje teritorijoje teisingumo sistemos pareigūnas vykdo savo funkcijas, kai reikalavimai dėl išlaidų, atlyginimo ir avansu sumokėtų sumų nebuvo pateikti nagrinėjant bylą.
 - 26 Pagal Civilinio proceso kodekso 708 ir 709 straipsnius bylinėjimosi išlaidų patikrinimo pažyma gali būti užginčyta: teismo pirmininkas arba šiuo tikslu įgaliotas teisėjas nusprendžia dėl ginčo priimdamas nutartį dėl mokesčio, prieš tai gavęs bylos šalių pastabas arba paprašęs jas pateikti. Teismas taip pat gali perduoti prašymą nagrinėti teismo posėdyje pagal Civilinio proceso kodekso 712 straipsnį.
 - 27 Pagal Civilinio proceso kodekso 710 ir 711 straipsnius teismas priima sprendimą dėl prašymo sumokėti mokesį ir reikalavimų, susijusių su bylinėjimosi išlaidų išieškojimu, atlikdamas, net ir *ex officio*, reikalingus perskaičiavimus ir nuroydamas jau avansu gautas sumas.

Taikytini esminiai teisės aktai

- 28 Paveldėjimo deklaraciją privaloma pateikti pagal Bendrojo mokesčių kodekso 800 straipsnį ir tai turi padaryti įpėdiniai. Joje nurodoma informacija, skirta mokesčių administratoriui, kad jis galėtų apskaičiuoti paveldėjimo mokesčius; ši informacija turi apimti palikėjo turto ir įsipareigojimų bei įpėdinių asmens tapatybės duomenis.

- 29 Pagal *Code général des impôts* (Bendrasis mokesčių kodeksas) 800 ir 802 straipsnius paveldėjimo deklaracija turi būti išsami ir visapusiška, į ją turi būti įtrauktas tiek Prancūzijoje, tiek užsienyje esantis turtas, laikantis *Code général des impôts* 750-ter straipsnyje apibrėžto teritoriškumo principo (žr. oficialųjį mokesčių biuletinį BOI-ENR-DMTG-10-50-70-17/03/2014, pateiktą SCP *ATTAL & Associés* 4 dokumente).
- 30 1959 m. sausio 20 d. Prancūzija ir Belgija pasirašė mokesčių sutartį, kurioje numatytas mechanizmas, kurį taikant atsižvelgiama į vienoje iš valstybių sumokėtą mokestį siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo.
- 31 Į notarą privaloma kreiptis dėl paveldėjimo, viršijančio 5 000 EUR, ir tuo atveju, kai palikimą sudaro nekilnojamas turtas. Pagal *Code monétaire et financier* (Pinigų ir finansų kodeksas) L312-1-4 straipsnį įpėdiniui leidžiama uždaryti mirusiojo banko sąskaitas ir gauti lėšas, įrodžius savo, kaip įpėdinių, statusą visų įpėdinių pasirašytu liudijimu, kuriame nurodoma, jog į palikimą neįeina joks nekilnojamas turtas, o kai suma yra mažesnė nei 5 000 EUR, – suma, nustatyta 2015 m. gegužės 7 d. nutarimu, priimtu pagal Pinigų ir finansų kodekso L312-4-1 straipsnį. Kitais atvejais notaro surašytas oficialus aktas yra būtinas įpėdinio statusui įrodyti pagal Civilinio kodekso 730-1 straipsnį, o notaro dalyvavimas dar labiau privalomas tuo atveju, kai palikimas apima nekilnojamąjį turta, nes jis yra atsakingas už pranešimų apie turto perleidimą pateikimą atitinkamos Žemės kadastro tarnybos tvarkomam nekilnojamojo turto registru (Décret no 55-22 du 4 janvier 1955 portant réforme de la publicité foncière (1955 m. sausio 4 d. dekretas Nr. 55-22 dėl žemės kadastro tarnybos reformos) 4 straipsnis).
- 32 Paveldėjimo deklaracija yra Prekybos kodekso R444-3 I^ostraipsnio 4–7 priedo 5 lentelės 8 punkte nurodytas dokumentas, kuriame išvardytos notaro teikiamos paslaugos.
- 33 Paveldėjimo deklaracijoje numatytas tarifas nustatytas Prekybos kodekso A444-63 straipsniu. Notaro atlyginimas už paveldėjimo deklaraciją apskaičiuojamas proporcingai visam paveldimam bendrajam turtui:
- nuo 0 iki 6 500 EUR: 1,548 %,
 - nuo 6 500 EUR iki 17 000 EUR: 0,851 %,
 - nuo 17 000 EUR iki 30 000 EUR: 0,580 %,
 - daugiau kaip 30 000 EUR: 0,426 %.
- 34 Prancūzijos jurisprudencijoje nenurodyta, kad mokesčio apskaičiavimo bazė turi sutapti su notaro atlyginimo apskaičiavimo baze: BC nurodytoje byloje *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) patvirtino *Cour d'appel de Versailles* (Versalio apeliacinis teismas) pirmojo pirmininko sprendimą, kuriame buvo konstatuota, jog mokesčio bazė sutampa su atlyginimo baze, bet to nepatvirtino kaip visuotinai taikomos taisyklės (*Cass. Com.*, 2011 m. spalio 4 d., kasacinis skundas Nr. 10-

20.218). Atvirkščiai, *Cour de cassation* galėjo nuspręsti, kad šios dvi mokesčio bazės galėjo nesutapti, nes notaro atlyginimas turi būti apskaičiuojamas nuo viso paveldimo bendrojo turto, nesant reikalo atskaityti išpareigojimų nepaisant to, kad atskaitymai iš išpareigojimų bus atliekami apskaičiuojant paveldėjimo mokesčius (*Cass.* 1-oji civilinių bylų kolegija, 1996 m. vasario 6 d., kasacinis skundas Nr. 93–21.108).

III- Europos Sąjungos teisė

- 35 Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 63 straipsnio 1 dalį draudžiami visi kapitalo ir mokėjimų judėjimo tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai.
- 36 SESV 63 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas laisvo kapitalo judėjimo principas kyla iš Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 67 straipsnio 1 dalies, kurios pirminėje redakcijoje valstybės narės įpareigojamos laipsniškai tarpusavyje panaikinti kapitalo, priklausančio valstybėse narėse gyvenantiems asmenims, judėjimo apribojimus, taip pat diskriminaciją dėl šalių pilietybės ar gyvenamosios vietos arba dėl vietos, kurioje investuojamas kapitalas.
- 37 1988 m. birželio 24 d. Tarybos direktyvos 88/361/EEB dėl Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 67 straipsnio įgyvendinimo 1 straipsnyje numatyta panaikinti šios direktyvos I priede nurodytų kapitalo judėjimų tarp asmenų, gyvenančių valstybėse narėse, apribojimus. Pagal šios direktyvos I priedo XI dalies D punktą paveldėjimai ir palikimai yra asmeninio kapitalo judėjimai.
- 38 2016 m. birželio 30 d. sprendimo (byla C-123/15, ECLI:EU:C:2016:496) 16 punkte Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nurodė: „*paveldėjimas, kai velionio turtas pereina vienam ar keliems asmenims, pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją yra kapitalo judėjimas, kaip jis suprantamas pagal SESV 63 straipsnį, išskyrus tuos atvejus, kai paveldėjimo elementai apsiriboja viena valstybe nare (šiuo klausimu žr. 2006 m. vasario 23 d. Sprendimo van Hilten-van der Heijden, C-513/03, EU:C:2006:131, 39–42 punktus; 2008 m. sausio 17 d. Sprendimo Jäger, C-256/06, EU:C:2008:20, 24 ir 25 punktus; 2013 m. spalio 17 d. Sprendimo Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, 19 ir 20 punktus ir 2014 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo Komisija / Ispanija, C-127/12, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2130, 52 ir 53 punktus)“.*
- 39 2016 m. gegužės 26 d. Sprendime *Komisija / Graikija*, C-244/15 ECLI:EU:C:2016:359, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nusprendė, kad iš suformuotos jurisprudencijos matyti, jog, „*kiek tai susiję su paveldėjimu, pagal SESV 63 straipsnį draudžiamos priemonės, sudarančios kapitalo judėjimo apribojimus, yra tos, kurios sumažina kitos valstybės nei ta, kurios teritorijoje yra atitinkamas turtas ir kuri apmokestina paveldint perleidžiamą turtą, rezidento gaunamo palikimo vertę (žr., be kita ko, 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo Barbier, C-364/01, EU:C:2003:665, 62 punktą ir 2013 m. spalio 17 d. Sprendimo Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, 23 punktą <...>)“.*

- 40 Taigi palikimo vertės sumažinimas taikant nacionalinės teisės aktus yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas. 2006 m. vasario 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *van Hilten-van der Heijden*, C-513/03 ECLI:EU:C:2006:131, 44 punkte nurodyta: „iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos yra aišku, kad tarp Sutarties 73b straipsnio 1 dalimi draudžiamų priemonių yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas, nes dėl jo kitos valstybės narės piliečiams nenaudinga investuoti vienoje valstybėje narėje arba pastarosios valstybės narės piliečiams nenaudinga investuoti kitose valstybėse narėse, arba palikimo atveju jis sumažina kitos valstybės narės nei ta, kurioje turtas yra ir kuri apmokestina tą palikimą, nuolatinio gyventojų gaunamo palikimo vertę“ (taip pat žr. 2013 m. spalio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Yvon Welte / Finanzamt Velber*, C-181/12, ECLI:EU:C:2013:662, 25 ir 26 punktus; 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Eckelkamp*, C-11/07, ECLI:EU:C:2008:489, 41–45 punktus).
- 41 Europos Sąjungos Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad nepalanki apmokestinimo tvarka, kuri gali atgrasyti nerezidentus nuo valstybėje narėje esančio nekilnojamojo turto ar investicijų įsigijimo ar išlaikymo, yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas (žr. 2011 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ulrich Schröder / Finanzamt Hameln*, C-450/09 ECLI:EU:C:2011:198, 32 ir 33 punktus; 2018 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Europos Komisija / Belgijos Karalystė*, C-110/17, ECLI:EU:C:2018:250, 40 punktą; 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Verest ir Gerards*, C-489/13, EU:C:2014:2210, 21 punktą).
- 42 SESV 65 straipsnio 1 dalyje numatytos laisvo kapitalo judėjimo principo išimtys:
- pagal 65 straipsnio 1 dalies a punktą valstybėms narėms leidžiama „taikyti atitinkamas savo mokesčių įstatymų nuostatas, pagal kurias skiriami mokesčių mokėtojai dėl jų skirtingos padėties gyvenamosios vietos arba kapitalo investavimo vietos atžvilgiu“;
 - pagal 65 straipsnio 1 dalies a punktą valstybėms narėms leidžiama „imti visų reikalingų priemonių, kad būtų užkirstas kelias nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams, ypač apmokestinimo ir finansų įstaigų riziką ribojančios priežiūros srityje, arba nustatyti duomenų apie kapitalo judėjimą deklaravimo tvarką administravimo ar statistinės informacijos tikslais, arba imtis priemonių, pateisinamų viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo požiūriu“.
- 43 Reikia pridurti, kad pagal 65 straipsnio 3 dalį to paties straipsnio 1 dalyje numatytos priemonės neturi sudaryti laisvo kapitalo judėjimo savavališko diskriminavimo ar užslėpto apribojimo.
- 44 Europos Sąjungos Teisingumo Teismas SESV 65 straipsnio 1 dalies a punkte numatytą mokesčių srities išimtį išaiškino siaurai: nacionalinės nuostatos, pagal kurias mokesčių mokėtojai skiriami dėl jų skirtingos padėties gyvenamosios vietos arba kapitalo investavimo vietos atžvilgiu automatiškai nelaikomi suderinamais su SESV 63 straipsniu, nes ši išimtis savo ruožtu yra ribojama SESV 65 straipsnio 3 dalimi, kurioje numatyta, jog nacionalinės teisės nuostatos

- neturi tapti laisvo kapitalo judėjimo ir mokėjimų savavališko diskriminavimo ar užslėpto apribojimo priemone (žr. 2014 m. rugsėjo 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Europos Komisija / Vokietijos Federacinė Respublika*, C-211/13, ECLI:EU:C:2014:2148, 45 ir 46 punktus; 2016 m. birželio 8 d. Sprendimo *Sabine Hünnebeck / Finanzamt Krefeld*, C-479/14 ECLI:EU:C:2016:412, 50–53 punktus).
- 45 Toks skirtingas vertinimas gali būti pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu arba tik jei taikomas objektyviai nepanašioms situacijoms (žr. 2016 m. birželio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Max-Heinz Feilen*, C-123/15, ECLI:EU:C:2016:496, 25 ir 26 punktus; 2014 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-127/12, 73 punktą; 2000 m. birželio 6 d. Sprendimo *Verkooijen*, C-35/98, 43 punktą; 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Manninen*, C-319/02, ECLI:EU:C:2014:2130, 29 punktą; 2005 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Blanckaert*, C-512/03, ECLI:EU:C:2005:516, 42 punktą; 2009 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Glaxo Wellcome*, C-182/08, ECLI:EU:C:2009:559, 68 punktą).
- 46 Dėl 65 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos išimties Teisingumo Teismas 2019 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Europos Komisija / Vengrija*, C-235/17, EU:C:2019:432, 103 punkte priminė, kad „*SESV 65 straipsnio 1 dalies b punktas, kaip nuo pagrindinio laisvo kapitalo judėjimo principo nukrypti leidžianti nuostata, turi būti aiškinamas siaurai (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo SEGRO ir Horváth, C-52/16 ir C-113/16, EU:C:2018:157, 96 punktas)*“.
- 47 2020 m. birželio 18 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-78/18, EU:C:2020:476, 76 punkte Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nurodė: „*kaip matyti iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, valstybės priemonė, kuri apriboja laisvą kapitalo judėjimą, gali būti leidžiama, tik jeigu, pirma, ji yra pateisinama viena iš SESV 65 straipsnyje nurodytų priežasčių arba vienu iš privalomųjų bendrojo intereso pagrindų ir, antra, ja paisoma proporcingumo principo, o tai reiškia, kad ji gali nuosekliai ir sistemiškai užtikrinti siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršija to, kas yra būtina jam pasiekti (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Uzufukto teisės į žemės ūkio paskirties žemę)*, C-235/17, EU:C:2019:432, 59–61 punktus <...>“.*
- 48 Taigi, tam, kad priemonė galėtų būti laikoma reikalinga, kaip tai suprantama pagal SESV 65 straipsnio 1 dalies b punktą, ja turi būti siekiama užkirsti kelią įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams rizikos ribojimu pagrįstos finansų įstaigų priežiūros srityje (žr. 2023 m. kovo 2 d. Sprendimo *AS Private Bank, A, B ir Unimain Holdings LTD / Finansų un kapitāla tirgus komisija*, C-78/21, EU:C:2023:137, 60 punktą).
- 49 Kapitalo judėjimo deklaravimo administracinės ar statistinės informacijos tikslais procedūros arba priemonės, pateisinamos viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo sumetimais, turi atitikti „*proporcingumo principą, pagal kurį reikalaujama, kad tokios priemonės būtų tinkamos norint įgyvendinti teisėtai siekiamą tikslą ir neviršytų to, kas būtina jį įgyvendinant (šiuo klausimu žr.*

2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *SEGRO ir Horváth, C-52/16 ir C-113/16, EU:C:2018:157, 76 ir 77 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją*“ (2018 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Lu Zheng / Ministerio de Economía y Competitividad, C-190/17, EU:C:2018:357, 37 punktas*).

- 50 Galiausiai BC remiasi 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo, pagal kurį kilus ginčui galima nustatyti kompetentingą teismą ir taikytiną teisę. Vis dėlto XY paveldėjimo atveju nereikėjo išspręsti jokio ginčo ir notaras nevykdė teisminės funkcijos, todėl šis reglamentas neturėtų būti taikomas.

IV- Ginčui išspręsti reikalingi prejudiciniai klausimai

- 51 Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnyje nustatyta, kad: „*Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl:*

- a) *Sutarčių išaiškinimo;*
b) *Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo.*

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti Teism[o] dėl jo priimti prejudicinį sprendimą.

Tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teismą.

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme nagrinėjant bylą, susijusią su sulaikytu asmeniu, Teismas sprendimą priima kiek galima greičiau“.

- 52 Nagrinėjamoje byloje XY palikimas susijęs su dviem valstybėmis narėmis – Prancūzija ir Belgija, kuriose mirusioji turėjo nuosavo kilnojamojo ir nekilnojamojo turto. Velionė gyveno Belgijoje, jos vienintelė įpėdinė gyvena Prancūzijoje, o turto yra abiejose valstybėse narėse. Taigi jo paveldėjimas lemia asmeninio kapitalo judėjimą, susijusį su dviem Europos Sąjungos valstybėmis narėmis.

- 53 BC, kuri perėmė palikimą, pagal teisės aktus privalo kreiptis į notarą, kad jis parengtų pagal Prancūzijos mokesčių teisės aktus privalomą paveldėjimo deklaraciją, nes palikimo vertė viršija 5 000 EUR ir jis apima nekilnojamąjį turtą. Šioje Prancūzijoje teikiamoje paveldėjimo deklaracijoje turi būti nurodytas visas mirusiosios turtas, esantis Prancūzijoje ir Belgijoje.

- 54 Belgijoje ji taip pat pateikė Belgijos notaro parengtą paveldėjimo deklaraciją.
- 55 BC sumokėjo su paveldėjimu susijusius mokesčius Prancūzijoje, apskaičiuotus tik už Prancūzijoje esantį kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, paskui ji sumokėjo Belgijoje paveldimo turto mokesčius, apskaičiuotus nuo viso Prancūzijoje ir Belgijoje esančio nekilnojamojo ir kilnojamojo turto, bet iš jų pagal 1959 m. sausio 20 d. Prancūzijos ir Belgijos mokesčių sutartį buvo atskaityti Prancūzijoje sumokėti mokesčiai. Taigi taikant šią sutartį galima veiksmingai užkirsti kelią laisvo kapitalo judėjimo pažeidimui, nes išvengiama paveldimo turto dvigubo apmokestinimo.
- 56 BC dar sumokėjo Belgijos notaro užmokestį, apskaičiuotą nuo viso bendrojo paveldimo turto, ir avansu sumokėjo Prancūzijos notaro užmokestį, taip pat apskaičiuotą nuo viso kilnojamojo ir nekilnojamojo turto, esančio Prancūzijoje ir Belgijoje, vadovaudamasi mokesčio projektu (žr. BC 4 dokumentą).
- 57 Prancūzijos notaras tvirtina, kad pagal Prancūzijos teisę jam leidžiama savo užmokestį apskaičiuoti nuo viso bendrojo turto, esančio Prancūzijoje ir kitur, kaip numatyta Bendrojo mokesčių kodekso 800 straipsnyje ir Prekybos kodekso A444-63 straipsnyje. Šiuo tikslu jis išrašė apmokestinamą sąskaitą faktūrą.
- 58 Taigi BC gauto palikimo vertė buvo sumažinta notaro užmokesčio suma, apskaičiuota nuo viso paveldimo turto, o tai gali būti laikoma laisvo kapitalo judėjimo pažeidimu.
- 59 Taigi šiam teismui kyla klausimas dėl šios teisinės padėties, kuri gali atgrasyti vienos valstybės narės rezidentą nuo investavimo kitose valstybėse narėse, pasekmių atsižvelgiant į pirmiau minėtą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją:
- 60 **Klausimas Nr. 1.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją dviejų Europos Sąjungos valstybių narių notarams, nagrinėjantiems tą patį palikimą, apimantį turtą abiejose valstybėse narėse, negali būti mokamas dvigubas užmokestis, apskaičiuojamas atsižvelgiant į visą paveldimą bendrąjį turtą, neatsižvelgiant į kitam notarui sumokėtą užmokestį, nors notaro veiksmai yra teisiškai privalomi?
- 61 **Klausimas Nr. 2.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama, jog notaro užmokestis, susijęs su turto paveldėjimu dviejose Europos Sąjungos valstybėse narėse, būtų apskaičiuojamas atsižvelgiant į visą paveldimą bendrąjį turtą, o ne tik jo valstybėje narėje esantį bendrąjį turtą?
- 62 Be to, paveldimo turto deklaracija apmokestinama remiantis mokesčių teisės aktu, o notaro užmokestis nėra mokesčio pobūdžio. Nei nacionalinės teisės aktuose, nei Prancūzijos ir Belgijos sutartyje nenumatyta, kad notaro užmokestis turi būti apskaičiuojamas remiantis tokia pat baze kaip mokesčiai. Vidaus jurisprudencijoje

nurodoma, kad užmokesčio apskaičiavimo bazė nebūtinai turi sutapti su mokesčio baze.

- 63 Aptariamas teisės aktas, kuriame nustatyta paveldėjimo deklaraciją parengusio notaro užmokesčio apskaičiavimo tvarka, savaime nesusijęs su 65 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta išimtimi.
- 64 Vis dėlto notaro intervencija yra privaloma pagal mokesčių teisės aktą ir yra 1959 m. sausio 20 d. Prancūzijos ir Belgijos sutarties, kuria, išvengiant dvigubo apmokestinimo, veiksmingai užkertamas kelias atskiram laisvo kapitalo judėjimo ribojimui, taikymo sąlyga.
- 65 Šiuo klausimu Europos Sąjungos Teisingumo Teismas galėjo priimti sprendimą dėl mokesčių teisės aktų, kuriais sumažinama palikimo vertė, taikymo, o ne dėl notaro, valstybės ir ministerijos pareigūno, kuris atlieka tokius pat veiksmus ir kurio įsikišimas yra privalomas, kai paveldimas turtas viršija 5 000 EUR arba apima nekilnojamąjį turtą, užmokesčio.
- 66 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai taip pat galėtų būti nagrinėjami kaip „atitinkamos“ mokesčių teisės aktų nuostatos, kaip tai suprantama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 65 straipsnio 1 dalies a punktą, išimtis.
- 67 Taigi šiam teismui kyla klausimas dėl šios Sąjungos teisėje numatytos išimties taikymo srities:
- 68 **Klausimas Nr. 3.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalis ir 65 straipsnio a punktas turi būti aiškinami taip, kad dvigubas užmokestis, kurį gauna du notarai, į kuriuos kreipiamasi dėl to paties palikimo, taip pat skaičiuojamas nuo viso paveldimo bendrojo turto, esančio abiejose valstybėse narėse, gali būti [laikomas] „atitinkama“ jų mokesčių teisės aktų nuostata, kuria nukrypstama nuo pirmojoje nuostatoje numatyto draudimo riboti kapitalo judėjimą, nors notaro intervencija yra teisiškai privaloma?
- 69 Galiausiai pačiu teisės aktu, kuriame nustatyta notaro užmokesčio apskaičiavimo tvarka, savaime nesiekama užkirsti kelią pažeidimams ar deklaruoti kapitalo judėjimo ir neatrodo, kad jis būtų pateisintas viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo motyvais.
- 70 Vis dėlto notaro intervencija yra privaloma siekiant informuoti mokesčių administratorių, kad būtų apskaičiuoti paveldėjimui taikomi mokesčiai, ir ja gali būti siekiama užkirsti kelią mokesčių teisės pažeidimams.
- 71 Vykstant teisiniams ginčams Teisingumo Teismas nepriėmė sprendimo dėl notaro užmokesčio, nes jis yra teisės aktų, kuriais gali būti siekiama užkirsti kelią pažeidimams mokesčių srityje, arba teisės aktų, kuriais nustatoma kapitalo judėjimų deklaravimo administravimo ar statistikos tikslais procedūra, pasekmė.
- 72 Taigi teismui kyla klausimas dėl šios išimties taikymo srities:

- 73 **Klausimas Nr. 4.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalis ir 65 straipsnio b punktas turi būti aiškinami taip, kad dvigubas užmokestis, kurį gauna du notarai, į kuriuos kreipiamasi dėl to paties palikimo, taip pat apskaičiuojamas nuo viso abiejose valstybėse narėse esančio paveldimo turto, gali būti [laikomas] būtina priemone užkirsti kelią mokestiniams nusikaltimams arba kapitalo judėjimo deklaravimo administracinės ar statistinės informacijos [rinkimo] tikslais procedūra, kuria nukrypstama nuo pirmajame teisės akte numatyto draudimo riboti kapitalo judėjimą, nors notaro dalyvavimas yra teisiškai privalomas?
- 74 Bylos nagrinėjimas turėtų būti sustabdytas, kol Teisingumo Teismas atsakys į šiuos prejudicinius klausimus dėl SESV 63 straipsnio 1 dalies ir 65 straipsnio 1 dalies a ir b punktų išaiškinimo.

V – REMDAMASI ŠIAIS MOTYVAIS,

Mes, įgaliotoji mokestinių bylų teisėja, pagal rungimosi principą viešai priimdama preliminarią nutartį ir perduodama kanceliarijai,

Atsižvelgdama į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį;

PRAŠOME Europos Sąjungos Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl šių prejudicinių klausimų:

- **Klausimas Nr. 1.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją dviejų Europos Sąjungos valstybių narių notarams, nagrinėjantiems tą patį palikimą, apimančią turtą abiejose valstybėse narėse, negali būti mokamas dvigubas užmokestis, apskaičiuojamas atsižvelgiant į visą paveldimą bendrąjį turtą, neatsižvelgiant į kitam notarui sumokėtą užmokestį, nors notaro veiksmai yra teisiškai privalomi?

- **Klausimas Nr. 2.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama, jog notaro užmokestis, susijęs su turto paveldėjimu dviejose Europos Sąjungos valstybėse narėse, būtų apskaičiuojamas atsižvelgiant į visą paveldimą bendrąjį turtą, o ne tik jo valstybėje narėje esantį bendrąjį turtą?

- **Klausimas Nr. 3.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalis ir 65 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinami taip, kad dvigubas užmokestis, kurį gauna du notarai, į kuriuos kreipiamasi dėl to paties palikimo, taip pat skaičiuojamas nuo viso paveldimo bendrojo turto, esančio abiejose valstybėse narėse, gali būti [laikomas] „atitinkama“ jų mokesčių teisės aktų nuostata, kuria nukrypstama nuo pirmojoje nuostatoje numatyto draudimo riboti kapitalo judėjimą, nors notaro intervencija yra teisiškai privaloma?

- **Klausimas Nr. 4.** Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnio 1 dalis ir 65 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinami taip, kad dvigubas užmokestis, kurį gauna du notarai, į kuriuos kreipiamasi dėl to paties palikimo,

taip pat apskaičiuojamas nuo viso abiejose valstybėse narėse esančio paveldimo turto, gali būti [laikomas] būtina priemone užkirsti kelią mokestiniams nusikaltimams arba kapitalo judėjimo deklaravimo administracinės ar statistinės informacijos [rinkimo] tikslais procedūra, kuria nukrypstama nuo pirmajame teisės akte numatyto draudimo riboti kapitalo judėjimą, nors notaro dalyvavimas yra teisiškai privalomas?

SUSTABDOME šalių prašymų, pateiktų laukiant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo atsakymo į pateiktus prejudicinius klausimus, nagrinėjimą,

<...>

DARBINIS VERTINIMAS